

Pohjois-Amerikan tutkimuksesta selkoa somekohuihin

[Sekopäinen woke-kultti iskee!](#) Mitään ei saa enää sanoa eikä tehdä! Vapauttamme rajoitetaan! Kohta kaikki canceloidaan!

Viime viikkoina mediassa ja somessa on kohistu ns. ”woke-kulttuurista”, jota on kuvattu jopa stalinistisia piirteitä saavana, massoja hiljentävänä aaltona. Alun perin termi kumpuaa Yhdysvalloista, ja sitä käyttivät erityisesti mustien kansalaisoikeusliike kuvaamaan valvutuneisuutta eri ihmisten yhteiskunnallisista etuoikeuksista. ”Woke” mielletäänkin helposti ulkomailta rantautuneeksi termiksi, joka ei sovi suomalaiseen keskusteluun. [Samaa kritiikkiä kohdistuu myös muihin laajalle yleisölle vieraampiin käsitteisiin: intersektionaalinen feminismi](#), cissukupuolisuus, kulttuurinen omiminen.

Ideat ja käsitteet ovat kuitenkin aina liikkuneet maantieteellisten rajojen yli. Sosiaalinen media on korkeintaan nopeuttanut tätä liikettä ja tuonut uudet käsitteet laajempien keskustelijajoukkojen tavoitettaviin. Kauhistelun sijaan olisikin hyvä ymmärtää, mitä merkityksiä uudet käsitteet pitävät sisällään, mistä syistä ja konteksteista ne ovat nousseet ja mitä keskustelua niiden ympärillä on Yhdysvalloissa jo käyty. Näihin kysymyksiin Pohjois-Amerikan tutkimus tarjoaa apua.

Pohjois-Amerikan tutkimus on moninainen ala, joka pureutuu syvällisesti eri ilmiöiden taustoihin ja merkityksiin. Aluetutkimuksellisenä suuntauksena se ei sitoudu kapeisiin tieteenalojen rajoihin, vaan tarjoaa mahdollisuuden käyttää kaikkia tarvittavia metodeja ja teorioita avaamaan keskustelua päivänpolttavista puheenaiheista. Ottamalla yhtä aikaa huomioon kohuilmiöiden historialliset, yhteiskunnalliset ja kulttuuriset ulottuvuudet Pohjois-Amerikassa, voimme valottaa myös Suomessa nyt käytyjä keskusteluja.

Esimerkiksi John Morton -keskuksen tarjoamalla Pohjois-Amerikan tutkimuksen (North American Studies) -sivuaineopinnoilla on opiskelijoilla mahdollisuus tarttua näihin kysymyksiin. Kursseilla on puitu kulttuurisotia, alkuperäiskansojen aktivismia ja kulttuurista omimista, somekeskusteluja presidentinvaaleista ja rotuun liittyviä kysymyksiä.

Woke-termi on esimerkki käsitteestä, jonka muuntuu keskustelussa sekä Suomessa että Yhdysvalloissa. Mustat aktivistit alunperin käyttivät termiä [jo 1940-luvulla](#) merkitsemään valvutuneisuutta yhteiskunnallisiin eriarvoisuuksiin ja rasismiin. Termi nousi 2010-luvulla somen ja Black Lives Matter -liikkeen kautta uuteen nousuun. Viime vuosina Yhdysvalloissa sana ”woke” on menettänyt suosiotaan vähemmistöihin kuuluvien aktivistien keskuudessa. [Sen sijaan termillä on nykyään monesti negatiivinen kaiku ja sitä käytetään viestittämään ns. ”vääränlaisia” poliittisia käytänteitä tai arvoja](#). Suomessa onkin hyvä muistaa, että monet valitukset ”woke-kulttuurista” ovat aivan yhtä lailla yhdysvaltalaisen keskustelun tuontitavaraa kuin termi itsessäänkin.

Usein keskustelujen taustalla toimii usko, että Suomi on vapaa termistön takana muhivista epätasa-arvokysymyksistä. On toki totta, että vähemmistöjen tilanne Yhdysvalloissa on erilainen kuin Suomessa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö yhtymäkohtia olisi. Käsitteet eivät kulje staattisesti ja muuttumatta paikasta toiseen. Ylirajaisen Pohjois-Amerikan tutkimuksen kautta voimme tunnistaa käsitteissä tapahtuvat muutokset ja löytää niiden sovelluspaikat suomalaisessa yhteiskunnassa. Näin voimme tuottaa merkityksellisempää keskustelua myös siitä, mitä ilmiöt merkitsevät Suomen oloissa.